

Rolul unor state în sistemul mondial actual.Federatia Rusă

Aplicație practică

Pe baza cunoștințelor dobândite anterioare și a prezentării de mai jos realizați o scurtă caracterizare geografică a Federației Ruse. Veți avea în vedere:

- *poziția geografică , precum și numele statelor vecine;*
- *aspecte ale reliefului: principalele unități de relief și altitudinea maximă;*
- *tipurile de climat;*
- *aspecte ale hidrografiei: numele oceanului la care are ieșire, al fluviilor care îi străbat teritoriul*
- *aspecte biopedogeografice*
- *aspecte privind geografia populația și așezărilor umane*

<https://www.youtube.com/watch?v=QIJxdU8wqDY>

Potentialul geodemografic

Populație totală este de aproximativ 145 milioane de locuitori (estimare 2024), Rusia fiind cea mai populată țară din Europa și a noua din lume ca număr de locuitori.

Densitatea populației este foarte inegal distribuită – majoritatea populației trăiește în partea europeană a Rusiei (vestul țării), care reprezintă doar o treime din suprafață. Partea asiatică (Siberia) este foarte slab populată, deși acoperă două treimi din teritoriu.

Tendinte demografice:

Scădere a populației în ultimii ani, cauzată de: natalitate scăzută (sub rata de înlocuire: ~1,5 copii/femeie), mortalitate ridicată (în special în rândul bărbaților), emigrație și exod al forței de muncă calificate, impactul pandemiei și, mai recent, al războiului din Ucraina. Pierderi anuale nete de sute de mii de locuitori (în jur de -500.000 în unele ani).

Structura pe vârste:

Populație îmbătrânită – proporția persoanelor de peste 65 de ani este în creștere, ponderea tinerilor (sub 18 ani) este în scădere., acest lucru punând presiune pe sistemele de pensii și sănătate.

Rusia este un stat multiethnic, cu peste 180 de grupuri etnice. Majoritari sunt rușii (~80%), alte grupuri importante fiind reprezentate prin: tătari, ucraineni, bașchiri, ceceni, ciuvași, etc. Există regiuni cu autonomie culturală și etnică, cum ar fi Tatarstan, Cecenia și Buriatia.

Rusia atrage migranți din fostele republici sovietice (Asia Centrală – Uzbekistan, Tadjikistan, Kirghizstan), dar se confruntă și cu emigrarea tinerilor calificați.

Federatia Rusă. Harta politică¹

Concluzie demografică:

Rusia se confruntă cu o criză demografică majoră: populația scade, îmbătrânește și se distribuie inegal. Această situație afectează economia, piața muncii și influența globală a țării. În lipsa unor reforme și politici eficiente, aceste tendințe ar putea slăbi semnificativ rolul Rusiei în sistemul mondial.

Aplicație practică. Discuție dirijată-dezbateri

În ce măsură demografia influențează puterea unui stat pe termen lung? Cum se reflectă acest lucru în cazul Rusiei?

Economie

Rusia are o economie mixtă, bogată în resurse naturale (gaz, petrol, cărbune, minereuri), fiind unul dintre cei mai mari exportatori de energie la nivel mondial. Economia este afectată de sancțiuni internaționale (în special după 2014 și 2022) și de dependența excesivă de exporturile energetice. PIB-ul Rusiei este mare la nivel global, dar distribuția veniturilor este inegală.

Resurse naturale:

Rusia excelează la capitolul resurse, fiind una dintre cele mai bogate țări din lume în: gaze naturale (deținătorul celor mai mari rezerve din lume), petrol (producător și exportator major), cărbune, minereuri de fier, nichel, aur, diamante și lemn. Are un rol esențial pe piețele globale de energie și metale industriale.

Harta resurselor Rusiei ²

Industria

- Industria energetică este coloana vertebrală a economiei (extracție, rafinare, export).

- Industria grea și militară este bine dezvoltată: fabricarea de armament, vehicule blindate, avioane militare (ex: MiG, Sukhoi).
- Există și o industrie chimică și a metalelor bine dezvoltată.
- În schimb, industria ușoară (textile, bunuri de larg consum) este mai slab competitivă.

Agricultura

- Rusia este unul dintre cei mai mari producători și exportatori mondiali de cereale, în special grâu.
- Cultivă pe suprafețe vaste, în special în zona de stepă (sudul țării, lângă Volga și regiunea Krasnodar).
- Exportă semințe oleaginoase (floarea-soarelui, soia), dar și produse procesate.
- Se confruntă cu provocări legate de climă, infrastructură agricolă inegal dezvoltată și dependența de piețele externe.

Aplicație practică:

Cum influențează resursele naturale poziția Rusiei în sistemul mondial actual? Este această dependență un avantaj sau un punct vulnerabil?

Transporturi:

- Rusia are una dintre cele mai extinse rețele feroviare din lume (ex: Transsiberianul, care leagă Moscova de Vladivostok).
- Este important nod de tranzit între Europa și Asia.
- Rețelele de oleoducte și gazoducte sunt strategice (ex: Nord Stream, Drujba, TurkStream).
- Are porturi comerciale importante (Sankt Petersburg, Novorossiysk, Vladivostok), dar multe sunt limitate de condițiile climatice (îngheț iarna).

Putere militară

Rusia este o republică federală semi-prezidențială, cu un regim autoritar consolidat în jurul președintelui Vladimir Putin. Armata Federației Ruse este una dintre cele mai numeroase și bine înarmate armate din lume. Forțele armate includ: forțele terestre, aeriene, navale, nucleare strategice și unități cibernetice. În 2024, Rusia avea aproximativ 1 milion de militari activi și peste 2 milioane în rezervă. Rusia alocă între 4-6% din PIB pentru apărare (peste 100 miliarde USD anual, estimativ, deși cifrele reale pot fi mai mari din cauza lipsei de transparență), fiind printre primii 5 cei mai mari cheltuitori militari din lume.

Rusia are cel mai mare arsenal nuclear din lume (peste 6.000 de focoaie nucleare, dintre care aproximativ 1.600 sunt desfășurate activ). Este semnatară a tratatelor START (pentru controlul armelor nucleare), deși unele acorduri au fost suspendate după 2022.

Rusia poate desfășura forțe în afara granițelor – a demonstrat acest lucru în:

- Ucraina (2014 – anexarea Crimeei; 2022 – invazia pe scară largă)
- Siria (din 2015 – sprijin militar pentru regimul Assad)
- Georgia (2008)

Deține baze militare în afara granițelor: în Siria (Tartus și Latakia), dar și în foste republici sovietice (Armenia, Tadjikistan, etc.). Industria militară rusă produce arme de înaltă tehnologie (avioane de vânătoare Su-35, tancuri T-90 și T-14 Armata, rachete hipersonice Kinzhal și Zircon), fiind al doilea cel mai mare exportator de armament din lume, după SUA.

Rusia are una dintre cele mai mari armate din lume și cel mai vast arsenal nuclear după SUA.

Este considerată o superputere militară tradițională, cu capacitate de proiecție a forței în afara granițelor (ex: Siria, Ucraina). Invazia Ucrainei (2022) a determinat schimbări majore în percepția internațională a Rusiei și a generat un nou val de sancțiuni și izolare. Promovează o politică externă orientată spre reafirmarea influenței sale globale, mai ales în fostul spațiu sovietic.

9 mai 2025-paradă militară la Moscova ³

Organizații în care Rusia este membru activ (sau a fost până recent):

- ONU (Organizația Națiunilor Unite), membru permanent al Consiliului de Securitate, cu drept de veto, jucând un rol important în deciziile de securitate internațională.
- OCS (Organizația de Cooperare de la Shanghai), alături de China, India și alte state din Asia Centrală.
- OTSC (Organizația Tratatului de Securitate Colectivă), alianță militară post-sovietică, similară cu NATO, din care fac parte Armenia, Belarus, Kazahstan, Kârgâzstan și Tadjikistan.
- BRICS (Brazilia, Rusia, India, China, Africa de Sud), alianță economică și politică a țărilor emergente. Rusia promovează un sistem multipolar în cadrul BRICS.

Membrii permanenți ai Consiliului de Securitate ONU ⁴

Organizații din care a fost exclusă sau suspendată:

- Consiliul Europei: Rusia a fost exclusă în 2022, după invadarea Ucrainei.
- G8: A fost exclusă în 2014 (după anexarea Crimeei); grupul a revenit la G7.
- OSCE: Deși încă formal membră, relațiile sunt tensionate.
- Consiliul ONU pentru Drepturile Omului: Rusia a fost suspendată în 2022.

Putere cosmică

Rusia este unul dintre pionierii explorării spațiului (URSS a lansat primul satelit – Sputnik, și primul om în spațiu – Iuri Gagarin), prima ieșire în spațiu (Alexei Leonov, 1965), deținând o Agenție spațială importantă – Roscosmos. Continuă să joace un rol semnificativ în programele spațiale internaționale, inclusiv prin cooperarea pe Stația Spațială Internațională (ISS), deși colaborările s-au redus după 2022.

Temă

Realizați un eseu argumentativ având ca temă **Rusia putere cosmică în secolul XXI** pornind de la următoarele întrebări: Ce înseamnă „putere cosmică” în secolul XXI? Crezi că explorarea spațiului mai are aceeași importanță geopolitică ca în timpul Războiului Rece?

Concluzie generală

Iuri Gagarin ⁵

Rusia rămâne un actor global influent, prin resursele sale naturale, forța militară și moștenirea spațială. Totuși, evoluțiile recente au accentuat izolarea sa pe plan internațional, în timp ce provocările interne – demografice și economice – pun sub semnul întrebării sustenabilitatea influenței sale în viitor. Rusia rămâne o superputere militară, cu o influență globală susținută de forța sa armată și arsenalul nuclear. Deși tot mai izolată de organizațiile occidentale, Rusia își întărește relațiile cu alte state emergente (China, India, Iran) și încearcă să contureze un sistem multipolar. Prezența sa activă în organizații internaționale reflectă ambiția de a modela echilibrul global de putere.

Aplicații practice. Dezbateri

Lucrați în grupuri mici (3–5 elevi). Alegeți sau vi se va repartiza una dintre temele propuse. Discutați și notați punctele de vedere ale membrilor grupului, argumentele pro și contra, și concluzia voastră comună. Pregătiți o prezentare scurtă (2–3 minute) în care să expuneți poziția grupului, susținută de cel puțin două argumente clare. Puteți folosi exemple din actualitate, date din Resursa Educațională deschisă sau alte surse credibile.

- Crezi că o țară poate fi considerată „putere globală” doar pe baza forței militare? De ce da sau de ce nu?
- Consideri că sancțiunile internaționale pot schimba comportamentul unui stat? Argumentați răspunsul în contextul Rusiei.
- Este justificată dorința Rusiei de a-și reafirma influența în fostul spațiu sovietic? Ce riscuri și ce beneficii pot apărea din această strategie?
- Cum afectează conflictul din Ucraina imaginea și rolul Rusiei în lume? Poate o astfel de acțiune întări sau slăbi poziția unui stat în sistemul mondial?
- Poate o țară cu un regim autoritar să aibă un rol pozitiv și echilibrat în politica globală? Argumentați folosind exemplul Rusiei.
- În ce măsură opinia publică internațională influențează deciziile unui stat ca Rusia? Cât de importantă este imaginea externă pentru un lider politic?
- Ce lecții pot învăța alte state din modelul de dezvoltare și politică externă al Rusiei? Ar trebui urmat sau evitat? De ce?

Bibliografie@Webografie

Neguț S., Bălțeanu D., Ielenicz M., Neacșu M., Bărbulescu A., Geografie-manual pentru clasa a XI a, Editura Humanitas Educational, 2012

Erdeli G., Ilinca N., Matei E., Costachie S., Șerban C., Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane, clasa a XI a, Editura Economica Preuniversitaria, 2006

Posea G., Aur N., Cruceru N., Guran Nica L., Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane, clasa a XI a, Editura Niculescu ABC, 2006

Mândruț O., Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane, clasa a XI a, Editura Corint Educational, 2006

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>

Enciclopedia Britannica – articolul „Russia” <https://www.britannica.com/place/Russia>

The World Factbook – CIA (Central Intelligence Agency) – secțiunea despre Rusia

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/russia/>

World Bank – Russian Federation Overview

<https://www.worldbank.org/en/country/russia/overview>

Statista – Russian Federation: Key Economic and Demographic Data

<https://www.statista.com/statistics/1102221/russia-key-figures/>

SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) – Military Expenditure Database

<https://www.sipri.org/databases/milex>

United Nations – Member States: Russian Federation <https://www.un.org/en/about-us/member-states/russian-federation>

Ministerul Afacerilor Externe al României – Profil Rusia <https://www.mae.ro/node/393>

Rosstat – Serviciul Federal de Statistică al Rusiei (pentru date demografice)

<https://eng.gks.ru/>

Institutul European din România – Analize de geopolitică și relații internaționale (studii și analize despre poziția Rusiei în sistemul global) <https://ier.gov.ro/>

¹ <https://www.infoplease.com/atlas/asia/russia-map>

² <https://www.propastop.org/en/2023/06/03/narrative-x-ray-nationalism-and-russia/>

³ <https://www.euronews.com/2025/05/09/russia-holds-victory-day-parade-in-moscow-amid-its-war-in-ukraine>

⁴ <https://www.instagram.com/reel/C-jaybvne2/>

⁵ <https://stiintasitehnica.com/iuri-gagarin-cosmos/>

<https://gemini.google.com/> - pentru generare de idei și structurarea schiței